PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie

RWA-61-7/12/AŻ

Warszawa, dn. 31 lipca 2012 r.

DECYZJA RWA-11/2012

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Bankowi Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

1. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,** o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Banku Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie polegające na niewskazywaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych – wbrew dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) – trybu zmiany wysokości prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy,

   i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 10 sierpnia 2011 r.

2. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,** o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Banku Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie polegające na niewskazywaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych – wbrew dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) – przesłanek dokonywania zmian umowy,

   i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 10 sierpnia 2011 r.

3. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,** o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie Banku Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie polegające na stosowaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia wprowadzającego otwarty katalog przesłanek wypowiedzenia umowy przez bank, co jest niezgodne z art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.),

   i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 10 sierpnia 2011 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U Nr 50, poz. 331 ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Bankowi Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Bank Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie **karę pieniężną** w wysokości:

1. **422 761 zł** (słownie: czterysta dwadzieścia dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt jeden złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I.1. sentencji niniejszej decyzji.
2. **528 451 zł** (słownie: pięćset dwadzieścia osiem tysięcy czterysta pięćdziesiąt jeden złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I.2. sentencji niniejszej decyzji.
3. **422 761 zł** (słownie: czterysta dwadzieścia dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt jeden złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym jest mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I.3. sentencji niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie (dalej również: Prezes UOKiK, Prezes Urzędu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (znak RWA-401-1/11/ZT/AŻ) mające na celu m.in. kontrolę wzorców umów przedkładanych konsumentom do podpisu przez wybrane podmioty rynku finansowego oferujące produkty służące dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej także: BGŻ S.A., Bank) o przesłanie aktualnie stosowanych wzorców umownych przedkładanych konsumentom przy zawieraniu umów dotyczących indywidualnych kont emerytalnych.

Po dokonaniu analizy otrzymanych wzorców umownych zatytułowanych:

1. *Umowa rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* (wzorzec umowny stosowany od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r. oraz wzorzec stosowany od dnia 10 sierpnia 2011 r.),
2. *Regulamin otwierania i prowadzenia przez Bank BGŻ rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* (wzorzec umowny stosowany od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r. oraz wzorzec stosowany od dnia 10 sierpnia 2011 r.),

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Warszawie, stwierdził, iż mogło dojść do naruszenia art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stało się konieczne i uzasadnione.

Z uwagi na powyższe, Prezes UOKiK postanowieniem z dnia 30 stycznia 2012 r. wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez BGŻ S.A. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

I. niewskazywaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych – wbrew dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) – trybu zmiany wysokości prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

II. niewskazywaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych – wbrew dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) – przesłanek dokonywania zmian umowy, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

III. stosowaniu w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienia wprowadzającego otwarty katalog przesłanek wypowiedzenia umowy przez bank, co jest niezgodne z art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) i może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pismem z dnia 30 stycznia 2012 r. Bank został zawiadomiony o wszczętym postępowaniu, jak również wezwany do udzielenia informacji i złożenia dokumentów w przedmiotowej sprawie.

W odpowiedzi na zawiadomienie Prezesa Urzędu, pismem z dnia 14 lutego 2012 r. BGŻ S.A. wniósł o wydanie decyzji zobowiązującej Bank do wystąpienia w terminie 30 dni do klientów, którzy zawarli z BGŻ S.A. umowy rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE z propozycją ich zmiany poprzez przesłanie aneksów dostosowujących umowy do aktualnie obowiązujących wzorów umowy oraz nakładającej na Bank obowiązek przekazania Prezesowi UOKiK sprawozdania z wykonania tego obowiązku. Ewentualnie BGŻ S.A. wniósł o wydanie decyzji uznającej stosowanie przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zobowiązującej jednocześnie BGŻ S.A. do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów i odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej.

Bank ustosunkowując się do zarzutów postawionych przez Prezesa Urzędu w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania wskazał w piśmie z dnia 14 lutego 2012 r., iż zaniechał stosowania wszystkich trzech zarzucanych mu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W odniesieniu do pierwszego zarzutu, BGŻ S.A. podał, iż prowizje i opłaty mające zastosowanie wyłącznie do rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego nie były zmieniane w okresie stosowania zakwestionowanego wzoru umowy, więc interesy konsumentów nie zostały naruszone ani zagrożone. Zdaniem Banku, klienci nieakceptujący zaproponowanych zmian mogli w każdej sytuacji skorzystać z prawa rozwiązania umowy z BGŻ S.A.

W kwestii drugiego zarzutu, Bank stanął na stanowisku, iż umowa rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE nie przewiduje prawa BGŻ S.A. do jednostronnej zmiany umowy, co obligowałoby do zawarcia w niej przesłanek tej zmiany. Bank przyznał, iż w *Regulaminie otwierania i prowadzenia przez Bank BGŻ rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* nie były wskazane przesłanki do jego zmiany.

Bank w odniesieniu do pierwszego i trzeciego zarzutu zobowiązał się wystąpić do klientów, którzy zawarli z Bankiem umowy rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE z propozycją ich zmiany poprzez przesłanie aneksów dostosowujących umowy do aktualnie obowiązujących wzorców umownych. BGŻ S.A. poinformował, iż wraz z aneksem prześle konsumentom kopertę zwrotną z opłatą pocztową przerzuconą na odbiorcę celem odesłania podpisanego przez konsumenta egzemplarza aneksu. W kwestii drugiego zarzutu Bank wskazał, iż *Regulamin otwierania i prowadzenia przez Bank BGŻ rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* w brzmieniu nadanym mu w dniu 10 sierpnia 2011 r. od dnia 1 października 2011 r. znalazł także zastosowanie do posiadaczy rachunków otwartych w BGŻ S.A. przed dniem jego wejścia w życie, tym samym skutki naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w tym zakresie zostały usunięte.

BGŻ S.A. wskazał również, iż odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej jest szczególnie uzasadnione niekwestionowaniem przez Bank przedstawionych zarzutów i jak najlepszej woli po stronie BGŻ S.A. w celu uchylenia skutków powstałych naruszeń.

W piśmie z dnia 21 marca 2012 r. Bank poinformował, że w dniu 10 marca 2012 r. wystąpił listownie do klientów, którzy zawarli z BGŻ S.A. umowy rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE przed dniem 9 sierpnia 2011 r. i będących wciąż w obsłudze ([…] klientów) z propozycją zmiany ww. umów na podstawie przesłanego aneksu dostosowującego umowy do aktualnie obowiązujących wzorów umowy w zakresie postanowień dotyczących trybu zmian prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy oraz zamkniętego katalogu przesłanek wypowiedzenia umowy przez Bank.

Bank został zawiadomiony pismem z dnia 29 czerwca 2012 r. o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie.

Strona niniejszego postępowania skorzystała z prawa do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. z siedzibą w Warszawie został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000011571 i prowadzi działalność m.in. w zakresie przyjmowania wkładów pieniężnych płatnych na każde żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenia rachunków tych wkładów, prowadzenia innych rachunków bankowych.

Przy zawieraniu z klientami, będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22^1 kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą, umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych posługuje się wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 kodeksu cywilnego, zatytułowanymi: *Umowa rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego* i *Regulamin otwierania i prowadzenia przez Bank BGŻ rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE*.

Prezes UOKiK ustalił, iż BGŻ S.A. w treści ww. wzorców umownych nie wskazuje trybu zmiany wysokości prowizji i opłat za czynności związane z wykonaniem umowy, nie określa przesłanek dokonywania zmiany umowy oraz stosuje otwarty katalog przesłanek wypowiedzenia umowy przez bank.

Prezes UOKiK ustalił również, iż wzorce umowne stanowiące podstawę dla zarzutów postawionych w ramach niniejszego postępowania Bank stosował od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r. W dniu 10 sierpnia 2011 r. BGŻ S.A. wprowadził do obrotu konsumenckiego nowe wzorce umowne zawierające postanowienia, które regulują tryb zmiany wysokości prowizji i opłat, określają przesłanki dokonywania zmian umowy, jak również wprowadzają zamknięty katalog przesłanek wypowiedzenia umowy przez bank. Bank w odniesieniu do umów zawartych w oparciu o wzorce umowne stosowane w obrocie od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r. i wciąż obowiązujących zaproponował podpisanie aneksu dostosowującego je do aktualnie obowiązujących wzorców umownych stosowanych przez BGŻ S.A.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

<u>Naruszenie interesu publicznoprawnego</u>

Podstawą do rozstrzygania sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Dopiero wykazanie tej okoliczności pozwala na realizację celu ustawy,

którym zgodnie z jej art. 1 ust. 1 jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Przedmiotowa sprawa, w ocenie Prezesa UOKiK, ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy obecnie są lub w przyszłości będą klientami BGŻ S.A. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy – naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ust. 2 tego artykułu definiuje tę praktykę jako godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

W świetle powyższego, zachowanie przedsiębiorcy może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdy spełnione są równocześnie trzy przesłanki wyinterpretowane z art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
2. zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
3. praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad 1. Strona postępowania (przedsiębiorca)

Zakaz naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odnosi się do przedsiębiorców. Art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy, zgodnie z którą pod tym pojęciem rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.), a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Podmiot będący stroną niniejszego postępowania posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, gdyż jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą działalność gospodarczą we własnym imieniu. Tym samym oznacza to, iż zachowanie BGŻ S.A. podlega kontroli dokonywanej na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad 2. Bezprawność działań Banku

Bezprawność, do której odwołał się ustawodawca wprowadzając do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definicję praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, należy rozumieć jako sprzeczność z prawem.

Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. J. Szwaja (red.): Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Prezes Urzędu oceniając zachowanie Banku pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) *źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.*

Zarzuty postawione BGŻ S.A. w ramach niniejszego postępowania związane są z zawieranymi z konsumentami umowami o prowadzenie indywidualnego konta emerytalnego w formie rachunku oszczędnościowego. Z uwagi na łączony charakter tego produktu (indywidualne konto emerytalne i rachunek oszczędnościowy w jednym), jego prowadzenie powinno odbywać się zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. Nr 116, poz. 1205 ze zm.), jak również z przepisami ustawy Prawo bankowe. Zgodnie bowiem z art. 32 ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego bank zawiera umowę o prowadzenie IKE w formie rachunku oszczędnościowego, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie Prawo bankowe, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

W odniesieniu do praktyk opisanych w punktach I.1., I.2., I.3. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu zastosował przepisy ustawy Prawo bankowe. Przepis art. 52 ust. 2 tej ustawy enumeratywnie wskazuje elementy, jakie powinna zawierać umowa rachunku bankowego.

W związku z powyższym, przedmiotem rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu będzie wykazanie, iż BGŻ S.A. nie dostosował wzorców umownych, a w konsekwencji umów zawieranych w oparciu o te wzorce, do przepisów ustawy Prawo bankowe. Wskazać należy, iż zarzuty sformułowane w ramach niniejszego postępowania zostały postawione w odniesieniu do umów o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych w oparciu o analizę wzorców umownych na podstawie których były one zawierane. Wynika to z faktu, iż art. 52 ust. 2 ustawy Prawo bankowe traktuje o obligatoryjnych elementach umowy, w związku z czym zarzuty zostały postawione w odniesieniu do umów. Za oczywiste przyjąć należy, iż w oparciu o wzorzec umowny, który nie zawiera obligatoryjnych elementów wyszczególnionych enumeratywnie w ustawie Prawo bankowe, zawierane są umowy, które również są tych elementów pozbawione.

Odnosząc powyższe uwagi do przedmiotowej sprawy należy zauważyć, co następuje:

Ad I.1.

Stosownie do treści art. 52 ust.2 pkt 6 ustawy Prawo bankowe, umowa rachunku bankowego powinna określać w szczególności wysokość prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy oraz przesłanki i tryb ich zmiany przez bank.

Uwzględniając nałożony na Bank obowiązek informacyjny wynikający ze wskazanego przepisu, Prezes Urzędu ustalił, iż we wzorcach umownych dotyczących indywidualnych kont emerytalnych Bank nie wypełniał go w zakresie trybu zmiany wysokości prowizji i opłat za czynności

związane z wykonywaniem umowy. BGŻ S.A. w § 8 wzorca umownego zatytułowanego *Umowa rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* wyszczególnił przyczyny zmiany prowizji i opłat przez Bank, jednakże nie określił trybu tej zmiany.

Argument Banku polegający na twierdzeniu, iż interesy konsumentów nie zostały naruszone ani zagrożone, gdyż prowizje i opłaty mające zastosowanie wyłącznie do umowy rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE nie były zmieniane w okresie do dnia 9 sierpnia 2011 r., nie może znaleźć poparcia ze strony Prezesa Urzędu. Dla stwierdzenia stosowania przez BGŻ S.A. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów wystarczająca jest potencjalna możliwość ich naruszenia, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie. Nie pozostawia wątpliwości, iż niezamieszczenie przez Bank obligatoryjnego elementu umowy rachunku bankowego narusza chronione przepisami ustawy Prawo bankowe interesy konsumentów.

Opisane powyżej działanie Banku polegające na niewypełnianiu w pełni dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 6 ustawy Prawo bankowe nosi znamiona bezprawności.

BGŻ S.A. z dniem 10 sierpnia 2011 r. wprowadził do obrotu konsumenckiego nowy wzorzec umowny, w którym wpisane zostało postanowienie określające tryb zmiany wysokości prowizji i opłat. Tym samym Bank wypełnił obowiązek informacyjny nałożony przez treść art. 52 ust. 2 pkt 6 ustawy Prawo bankowe. Dostosowanie treści wzorca umownego do wskazanego przepisu gwarantuje w konsekwencji zawieranie przez Bank umów zgodnych w tym zakresie z ustawą Prawo bankowe. BGŻ S.A. przedstawił również konsumentom, którzy zawarli z Bankiem do dnia 9 sierpnia 2011 r. umowy rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE propozycję zmiany umów na podstawie aneksu dostosowującego je do aktualnie obowiązujących wzorców umownych stosowanych przez Bank w tym zakresie.

Ad I.2.

Zgodnie z treścią art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe, umowa rachunku bankowego powinna określać przesłanki i tryb dokonywania zmian umowy.

Mając powyższe na uwadze, Prezes UOKiK ustalił, iż we wzorcach umownych dotyczących indywidualnych kont emerytalnych BGŻ S.A. nie określa przesłanek zmiany umowy. Wskazać należy, iż we wzorcu umownym zatytułowanym *Regulamin otwierania i prowadzenia przez Bank BGŻ rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* Bank stosował postanowienie o treści: *Bank BGŻ zastrzega sobie prawo zmiany postanowień Regulaminu.* Wbrew dyspozycji z art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe, Bank nie wskazał sytuacji, w których może ten wzorzec w sposób jednostronny zmienić.

Bank podniósł, iż *Umowa rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* nie przewiduje prawa BGŻ S.A. do jednostronnej zmiany umowy, co obligowałoby Bank do zawarcia w jej treści przesłanek tej zmiany. Wskazać należy na postanowienie zawarte w § 1 ust. 1 wzorca umownego zatytułowanego *Umowa rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* o treści: *Bank BGŻ zobowiązuje się do otwarcia i prowadzenia rachunku indywidualnego konta emerytalnego w złotych, zwanego dalej „rachunkiem IKE", na zasadach określonych w Umowie i „Regulaminie otwierania i prowadzenia przez Bank BGŻ rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta oszczędnościowego IKE" (...).* Zgodnie z treścią tego postanowienia, zasady prowadzenia rachunku określone są łącznie w dwóch wskazanych wzorcach umownych, wobec czego te dwa dokumenty łącznie traktować należy jako umowę zawartą pomiędzy Bankiem a konsumentem. Gdyby przyjąć, że zmiana wzorca umownego w tym stanie faktycznym zatytułowanego *Regulamin otwierania i prowadzenia przez BGŻ S.A. rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* nie stanowi zmiany umowy i nie jest wymagane wskazanie przesłanek jednostronnej zmiany tego wzorca, powstałaby sytuacja, w której Bank najbardziej istotne postanowienia mógłby wpisać do wzorca zatytułowanego *Regulamin otwierania i prowadzenia przez BGŻ S.A. rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* i w każdym czasie mógłby te postanowienia jednostronnie zmieniać. Konsument pozbawiony byłby pewności co do kształtu trwającego stosunku prawnego. Nałożony przez ustawodawcę obowiązek wynikający z art. 52

ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe stwarza pewność po stronie konsumenta, iż umowa może zostać zmieniona jednostronnie tylko w ściśle określonych sytuacjach, a wszystkie inne zmiany mogą zostać wprowadzone jedynie za zgoda obu stron umowy. Przyjęcie przedstawionej przez BGŻ S.A. interpretacji stanu faktycznego przedmiotowej sprawy za słuszną, czyniłoby wskazany przepis bezcelowym.

Zachowanie polegające na niewypełnianiu w całości przez Bank dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe, w ocenie Prezesa UOKiK, uznać należy za bezprawne.

Od dnia 10 sierpnia 2011 r. BGŻ S.A. wprowadził do obrotu nowy wzorzec umowny zatytułowany *Regulamin otwierania i prowadzenia przez BGŻ S.A. rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE*, w którym wskazał przesłanki stanowiące podstawę do jego jednostronnej zmiany. Wobec powyższego należy stwierdzić, iż Bank dostosował wykorzystywane w obrocie konsumenckim wzorce umowne do treści art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe. Wykonanie obowiązku informacyjnego we wskazanym zakresie przez BGŻ S.A. we wzorcach umownych stwarza pewność, iż umowy zawierane w oparciu o te wzorce będą dostosowane do treści art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe. Dodatkowo, nowa treść *Regulaminu otwierania i prowadzenia przez BGŻ S.A. rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* od dnia 1 października 2011 r. ma zastosowanie do umów aktualnie obowiązujących, ale zawartych przed dniem wprowadzenia tego wzorca do obrotu.

Ad I.3.

Art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy Prawo bankowe stanowi, iż umowa rachunku bankowego powinna określać przesłanki i tryb rozwiązania umowy rachunku bankowego.

Biorąc pod uwagę nałożony na Bank obowiązek informacyjny w ww. zakresie, Prezes Urzędu ustalił, iż we wzorcach umownych dotyczących indywidualnych kont emerytalnych Bank stosował postanowienie pozostające w sprzeczności z przywołanym przepisem. Klauzula o treści:

„Bank może wypowiedzieć Umowę z ważnych powodów, a w szczególności (...)”,

oraz druga klauzula o treści analogicznej:

„Bank może wypowiedzieć Umowę z ważnych przyczyn, a w szczególności (...)”,

wprowadzają otwarty katalog przesłanek uprawniających BGŻ S.A. do wypowiedzenia umowy. Zgodnie z przywołanym powyżej przepisem ustawy Prawo bankowe, umowa rachunku bankowego, w tym umowa o prowadzenie IKE w postaci rachunku bankowego, określać powinna zamknięty wykaz przesłanek, których ziszczenie może być powodem do rozwiązania, w tym wypowiedzenia umowy przez bank. Niedopuszczalne jest stosowanie postanowień umożliwiających wypowiedzenie umowy przez bank z bliżej nieokreślonych i nieznanych konsumentowi na etapie podpisywania umowy przyczyn.

Wobec powyższego, zachowanie Banku polegające na niewypełnieniu przez Bank dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy Prawo bankowe, zdaniem Prezesa Urzędu, ma charakter bezprawny.

Z dniem 10 sierpnia 2011 r. BGŻ S.A. wprowadził do obrotu konsumenckiego nowy wzorzec umowny, którego treść została dostosowana do wymogów informacyjnych określonych w art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy Prawo bankowe. Stosowanie w obrocie konsumenckim wzorca umownego, którego postanowienia wykonują dyspozycję wskazanego przepisu ustawy Prawo bankowe gwarantuje zawieranie prawidłowych umów w tym zakresie. W odniesieniu do umów wciąż obowiązujących, zawartych w oparciu o zakwestionowane wzorce umowne, Bank przedłożył konsumentom propozycje podpisania aneksu, który dostosowuje umowy do wymogów art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy Prawo bankowe. Jak wynika z materiału dowodowego Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. z dniem 10 marca 2012 r. usunął trwające skutki naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w zakresie zarzutów sformułowanych w punktach I.1. i I.3. sentencji niniejszej decyzji, a z dniem 1 października 2011 r. w zakresie zarzutu sformułowanego w punkcie I.2. sentencji niniejszej decyzji.

Ad 3. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest również wykazanie, iż w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony lub zagrożony został zbiorowy interes konsumentów. Wskazać należy, iż ww. ustawa nie definiuje pojęcia *zbiorowy interes konsumentów*, a art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wskazuje jedynie, iż nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów – wszystkich konsumentów będących lub mogących być klientami Banku. Należy przy tym wskazać, że zdaniem Sądu Najwyższego wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy [*vide:* wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2008 r.; sygn. akt III SK 27/07].

Zgodnie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu – jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy – wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, nakazującą zaniechanie jej stosowania. Z kolei w świetle art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy, nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki; w przypadku takim Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Wobec złożonego przez Bank zobowiązania, o którym mowa w art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zwrócić należy uwagę na treść tego przepisu, zgodnie z którym, przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. Zauważyć należy, iż biorąc pod uwagę zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, brak jest podstaw dla przyjęcia przez Prezesa UOKiK złożonego przez BGŻ S.A. zobowiązania. Podkreślenia wymaga, iż zgodnie z przekazanymi przez Bank informacjami i dokumentami zebranymi w toku niniejszego postępowania, Bank zaniechał stosowania we wzorcach umownych wszystkich z zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i usunął skutki ich naruszenia. Dlatego też zastosowanie instytucji zobowiązania nie znajduje podstaw w niniejszej sprawie. Niezależnie od powyższego, zaznaczyć należy, iż zgodnie z brzmieniem art. 28 ust. 1 ustawy złożenie przez przedsiębiorcę zobowiązania do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom przepisu art. 24 ustawy stwarza po stronie Prezesa UOKiK jedynie możliwość, a nie obowiązek przyjęcia takiego zobowiązania i wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ww. ustawy.

Mając na uwadze, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające uznać zachowanie przedsiębiorcy za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, jak również fakt zaprzestania ich stosowania, **orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.**

Ad II sentencji decyzji

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Z powołanego wyżej przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. Zatem o tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje Prezes UOKiK w ramach uznania administracyjnego. Zwrócić należy uwagę, iż przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ww. ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Podkreślić należy, iż sankcja w postaci nałożenia kary może być na przedsiębiorcę nałożona niezależnie od tego, czy dopuścił się on naruszenia umyślnie, czy też nieumyślnie.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, przede wszystkim charakter naruszeń, które przypisano BGŻ S.A., Prezes Urzędu uznał nałożenie kary pieniężnej za uzasadnione.

Zdaniem Prezesa UOKiK, opisane w niniejszej decyzji działania podejmowane przez Bank w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej powinny były uwzględniać możliwość naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Zebrane wyjaśnienia i informacje mogą wskazywać na co najmniej nieumyślne działanie BGŻ S.A.

Pamiętać jednak należy, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Okolicznością przemawiającą za zastosowaniem wobec Banku kary pieniężnej jest fakt, iż jako bank z dużym doświadczeniem na rynku usług finansowych powinien mieć świadomość, że niewypełnianie dyspozycji art. 52 ust. 2 ustawy Prawo bankowe przy umowach rachunku bankowego jest bezprawne. BGŻ S.A. winien zatem zdawać sobie sprawę z konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów ustawy Prawo bankowe. Bank określając warunki umowne stosowane w obrocie konsumenckim nie może godzić w interesy swoich kontrahentów, a zatem nie może wprowadzać regulacji niezgodnych z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Przychód osiągnięty przez BGŻ S.A. w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji w kwocie […] zł (słownie: […]) ustalono na podstawie złożonego przez Bank oświadczenia opartego o rachunek zysków i strat. Maksymalna wysokość kary mogła zatem wynieść ok. […] zł.

Oszacowanie wysokości kary przebiegało dwuetapowo. Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał bowiem oceny wagi stwierdzonych naruszeń i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń wysokości kary, a następnie – w oparciu o zaistniałe w sprawie okoliczności mające wpływ na wysokość kary – dokonał gradacji ustalonej kwoty bazowej.

II.1.

W punkcie I.1. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez BGŻ S.A. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów co daje podstawę do nałożenia na Bank kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przy szacowaniu wagi tego naruszenia wzięto pod uwagę, iż praktyka, której stosowanie Prezes Urzędu stwierdził w pkt. I.1. sentencji niniejszej decyzji polegała na niewypełnianiu na etapie zawierania kontraktu dyspozycji przepisu ustawy Prawo bankowe.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że BGŻ S.A. nie wskazywał w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych trybu zmiany wysokości prowizji i opłat za czynności związane z wykonywaniem umowy wbrew dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 6 ustawy Prawo bankowe.

Przypisana Bankowi praktyka miała charakter długotrwały, była bowiem stosowana od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r.

Ocena wagi stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż waga naruszenia wynikająca ze stosowania praktyki zakwestionowanej w pkt I.1. sentencji niniejszej decyzji kształtuje się na poziomie **[…] %** przychodu osiągniętego przez Bank w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość […] % przychodu osiągniętego przez BGŻ S.A. wynosi […] zł.

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Bank za stwierdzone w punkcie I.1. sentencji niniejszej decyzji stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, dokonano również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności mogących mieć wpływ na wymiar kary.

Za taką okoliczność Prezes Urzędu uznał przede wszystkim fakt, iż BGŻ S.A. jeszcze przed wszczęciem niniejszego postępowania zaniechał stosowania zarzucanej praktyki. Na aprobatę Prezesa Urzędu zasługuje również działanie Banku polegające na dobrowolnym usunięciu skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez przesłanie konsumentom propozycji podpisania aneksu do umowy, który ma na celu jej dostosowanie do treści art. 52 ust. 2 pkt 6 ustawy Prawo bankowe. Podkreślić więc należy, że BGŻ S.A. nie tylko niezwłocznie, z własnej inicjatywy, zaniechał stosowania zarzucanej praktyki, ale również podjął samodzielnie działania zmierzające do usunięcia skutków powstałego naruszenia. Nie bez znaczenia pozostaje również, iż Bank w procesie aneksowania przesłał konsumentom kopertę zwrotną z opłatą pocztową przerzuconą na odbiorcę (czyli na BGŻ S.A.) celem odesłania podpisanego przez konsumenta egzemplarza aneksu. Tym sposobem konsumenci nie ponoszą żadnych kosztów dostosowania umowy do przepisów ustawy Prawo bankowe. Można oczekiwać, iż bezkosztowe dla konsumenta podpisanie aneksu zapewni większa skuteczność tego procesu. Za obniżeniem kary przemawia ponadto okoliczność, iż Bank aktywnie współdziałał z Prezesem UOKiK w trakcie postępowania, z własnej inicjatywy przekazując informacje dotyczące podejmowanych przez niego działań. Uwzględnienie powyższych okoliczności pozwoliło na **obniżenie wyjściowego poziomu kwoty bazowej będącej podstawą wymierzenia kary łącznie o […] %.**

Przy kalkulowaniu kary wzięto także pod uwagę, jako okoliczność obciążającą fakt, iż naruszenie, którego dopuścił się BGŻ S.A. objęło swym zasięgiem obszar całego kraju (okolicznością obciążającą jest ogólnopolski zasięg naruszenia wynikający ze specyfiki działalności wykonywanej przez Bank). Powyższa okoliczność uzasadnia **zwiększenie wysokości kary o […] %.**

Uwzględnienie obu ww. okoliczności wpłynęło na obniżenie uprzednio ustalonej kary o […] %. Wobec powyższego, za naruszenie stwierdzone w pkt. I.1. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu nałożył na przedsiębiorcę **karę pieniężną w wysokości 422 761 zł (słownie: czterysta dwadzieścia dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt jeden złotych)** co stanowi […] % przychodu osiągniętego w 2011 r. i […] % kary maksymalnej.

II.2.

W punkcie I.2. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez BGŻ S.A. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawę do nałożenia na Bank kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Szacując wagę tego naruszenia wzięto pod uwagę, iż praktyka, której stosowanie Prezes Urzędu stwierdził w pkt. I.2. sentencji niniejszej decyzji polegała na niewypełnianiu na etapie zawierania kontraktu dyspozycji przepisu ustawy Prawo bankowe.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że BGŻ S.A. nie wskazywał w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych przesłanek dokonywania zmian umowy wbrew dyspozycji art. 52 ust. 2 pkt 8 ustawy Prawo bankowe.

Przypisana Bankowi praktyka miała charakter długotrwały, była bowiem stosowana od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r.

Ocena wagi stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż waga naruszenia wynikająca ze stosowania praktyki zakwestionowanej w pkt I.2. sentencji niniejszej decyzji kształtuje się na poziomie **[…] %** przychodu osiągniętego przez Bank w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość […] % przychodu osiągniętego przez BGŻ S.A. wynosi […] zł.

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Bank za stwierdzone w punkcie I.2. sentencji niniejszej decyzji stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, dokonano również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności mogących mieć wpływ na wymiar kary.

Tak jak w przypadku praktyki z punktu I.1. sentencji niniejszej decyzji, za taką okoliczność Prezes Urzędu uznał przede wszystkim fakt, iż BGŻ S.A. jeszcze przed wszczęciem niniejszego postępowania zaniechał stosowania zarzucanej praktyki. Przesłanką do obniżenia kary jest również dobrowolne usunięcie skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w zakresie zarzutu sformułowanego w punkcie I.2. sentencji niniejszej decyzji poprzez fakt, iż *Regulamin otwierania i prowadzenia rachunku oszczędnościowego indywidualnego konta emerytalnego IKE* w brzmieniu nadanym mu 10 sierpnia 2011 r. od dnia 1 października 2011 r. znalazł także zastosowanie do posiadaczy rachunków otwartych w BGŻ S.A. przed dniem jego wejścia w życie. Takie działania ze strony Banku zasługują na aprobatę ze strony Prezesa Urzędu. Ponadto, za obniżeniem kary przemawia okoliczność aktywnego współdziałania Banku z Prezesem UOKiK w trakcie postępowania – BGŻ S.A. z własnej inicjatywy przekazywał informacje dotyczące podejmowanych przez niego działań. Uwzględnienie powyższych okoliczności pozwoliło na **obniżenie wyjściowego poziomu kwoty bazowej będącej podstawą wymierzenia kary łącznie o […] %.**

Kalkulując karę wzięto także pod uwagę, jako okoliczność obciążającą fakt, iż naruszenie, którego dopuścił się BGŻ S.A. objęło swym zasięgiem obszar całego kraju (okolicznością obciążającą jest ogólnopolski zasięg naruszenia wynikający ze specyfiki działalności wykonywanej przez Bank). Powyższa okoliczność uzasadnia **zwiększenie wysokości kary o […] %.**

Uwzględnienie obu ww. okoliczności wpłynęło na obniżenie uprzednio ustalonej kary o […] %. Wobec powyższego, za naruszenie stwierdzone w pkt. I.2. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu nałożył na przedsiębiorcę **karę pieniężną w wysokości 528 451 (słownie: pięćset dwadzieścia osiem tysięcy czterysta pięćdziesiąt jeden złotych)** co stanowi […] % przychodu osiągniętego w 2011 r. […] % kary maksymalnej.

II.3.

W punkcie I.3. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez BGŻ S.A. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów co daje podstawę do nałożenia na Bank kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przy szacowaniu wagi tego naruszenia wzięto pod uwagę, iż praktyka, której stosowanie Prezes Urzędu stwierdził w pkt. I.3. sentencji niniejszej decyzji polegała na niewypełnianiu na etapie zawierania kontraktu dyspozycji przepisu ustawy Prawo bankowe.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że BGŻ S.A. stosował w umowach o prowadzenie indywidualnych kont emerytalnych postanowienie wprowadzające otwarty katalog przesłanek wypowiedzenia umowy przez bank, co jest niezgodne z art. 52 ust. 2 pkt 9 ustawy Prawo bankowe.

Przypisana Bankowi praktyka miała charakter długotrwały, była bowiem stosowana od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 9 sierpnia 2011 r.

Ocena wagi stwierdzonego naruszenia pozwoliła Prezesowi Urzędu na stwierdzenie, iż waga naruszenia wynikająca ze stosowania praktyki zakwestionowanej w pkt I.3. sentencji niniejszej decyzji kształtuje się na poziomie **[…] %** przychodu osiągniętego przez Bank w roku poprzedzającym wydanie niniejszej decyzji. Tym samym ustalona przez Prezesa Urzędu kwota bazowa stanowiąca równowartość […] % przychodu osiągniętego przez BGŻ S.A. wynosi […] zł.

Dokonując ustalenia ostatecznego wymiaru kary pieniężnej nałożonej na Bank za stwierdzone w punkcie I.3. sentencji niniejszej decyzji stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, dokonano również oceny zaistniałych w postępowaniu okoliczności mogących mieć wpływ na wymiar kary.

Za okoliczność łagodzącą Prezes Urzędu ponownie uznał zaniechanie przez BGŻ S.A. stosowania zarzucanej praktyki jeszcze przed wszczęciem niniejszego postępowania. Ponownie zwrócić należy uwagę, iż Bank dobrowolnie podjął się usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w zakresie zarzutu sformułowanego w punkcie I.3. sentencji niniejszej decyzji poprzez przesłanie konsumentom propozycji podpisania aneksu do umowy dostosowując je do przepisów ustawy Prawo bankowe. Takie działanie BGŻ S.A., znajdujące poparcie ze strony Prezesa Urzędu, stanowi przesłankę do obniżenia kary. Istotny jest również fakt, podobnie jak w przypadku zarzutu sformułowanego w punkcie I.1. sentencji niniejszej decyzji, iż Bank przesłał dodatkowo konsumentom kopertę zwrotną z opłatą pocztową przerzuconą na odbiorcę (czyli na BGŻ S.A.) celem odesłania podpisanego przez konsumenta egzemplarza aneksu. Za obniżeniem kary przemawia, podobnie jak w przypadku dwóch poprzednich zarzutów, okoliczność, iż Bank aktywnie współdziałał z Prezesem UOKiK w trakcie postępowania, z własnej inicjatywy przekazując informacje dotyczące podejmowanych przez niego działań. Uwzględnienie powyższych okoliczności pozwoliło na **obniżenie wyjściowego poziomu kwoty bazowej będącej podstawą wymierzenia kary łącznie o […] %.**

Przy kalkulowaniu kary wzięto także pod uwagę, jako okoliczność obciążającą fakt, iż naruszenie, którego dopuścił się BGŻ S.A. objęło swym zasięgiem obszar całego kraju (okolicznością obciążającą jest ogólnopolski zasięg naruszenia wynikający ze specyfiki działalności wykonywanej przez Bank). Powyższa okoliczność uzasadnia **zwiększenie wysokości kary o […] %.**

Uwzględnienie obu ww. okoliczności wpłynęło na obniżenie uprzednio ustalonej kary o […] %. Wobec powyższego, za naruszenie stwierdzone w pkt. I.3. sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu nałożył na przedsiębiorcę **karę pieniężną w wysokości 422 761 zł (słownie: czterysta dwadzieścia dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt jeden złotych)** co stanowi […] % przychodu osiągniętego w 2011 r. i […] % kary maksymalnej.

W świetle powyższych okoliczności, w opinii Prezesa UOKiK, uznać należy, że kara pieniężna nałożona na BGŻ S.A. jest adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu nakładając niniejszą decyzją ww. karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wziął pod uwagę, że ma ona: po pierwsze – charakter represyjny (nakładana jest za naruszenie ustawowych zakazów), po drugie – prewencyjny (ma zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa), zaś zagrożenie nią, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa Urzędu – nadaje jej charakter dyscyplinujący (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt: III SK 31/04).

Zdaniem Prezesa UOKiK tak wymierzone kary spełnią zarówno rolę represyjną jako sankcję i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie nr:

NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479^{28} § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Dyrektor
Delegatury UOKIK
w Warszawie
/podpis/

Otrzymuje: